

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 2. dubna 2020...  
Biblická čtení: Gn 17,3-9; Ž 105; Jan 8,51-59

Milé sestry, milí bratři,

zkusme, podobně jako v minulých dnech, zaměřit svou pozornost na starozákonní čtení. Tentokrát je z knihy Genesis a rozevírá před našimi zraky jednu z nejdůležitějších událostí počátků dějin spásy, uzavření smlouvy s Abrahámem.

Hospodin Bůh se Abramovi zjeví a promluví k němu, změní mu jméno na Abrahám, zopakuje svá zaslíbení, která mu dal již na samotném začátku, když ho povolal vyjít z Uru chaldejského do Země zaslíbené, znovu slíbí, že jeho zaslíbení skutečně dojdou naplnění, když mu Abrahám a jeho potomstvo budou zachovávat věrnost, v tom bude spočívat smlouva mezi Bohem a Abrahámem a jeho potomstvem.

Díky zásadnosti této události nejen pro celý Starý zákon ale pro celé dějiny (biblického) náboženství – vždyť jde o počátek konkrétních dějin spásy, dějinného Božího zjevení, a tím postupného poznávání Boha uprostřed Božího lidu – je jistě mnohé, co by nás mohlo a mělo oslovit. Ale zaměříme nyní svou pozornost pouze na dva z podstatných momentů, které navíc se všemi těmi velkými tématy souvisí. Prvním je skutečnost, že Hospodin Abramovi změní jméno na Abrahám. Druhým pak vztah mezi věrností Hospodinu a naplněním jeho zaslíbení.

Co se týče změny jména, tak její význam je pochopitelný jen na pozadí silného, ve starém Orientě rozšířeného chápání jména. Jméno nebylo jen nějakým označením či rozlišovacím znamením, nýbrž zahrnovalo a vyjadřovalo celou osobnost pojmenovaného, celý jeho osud. Proto také starověká jména měla skoro vždy nějaký svůj konkrétní význam, uchovaný dodnes v jejich etymologiích. Kdo znal a vyslovoval jméno druhého, měl nad ním určitou moc.

I když v případě změny jména Abram na Abrahám jazykově jde možná jen o dvě příbuzná znění téhož jména a ne nutně o dvojí etymologii, podstatný je fakt, že Bůh mu jméno skutečně mění. Jen on může skutečně změnit jméno, protože jen Bůh může znát a změnit osud člověka, jen on může proměnit jeho nitro. Jen Hospodin, který má ve svých rukách vše i veškerý čas, může určit, co se v něm bude dít. Je ale také na člověku, zda nové jméno přijme, protože i v tomto mu Bůh dal svobodu.

Tím se dostáváme k druhému momentu: změna Abrahámovy jména se děje v souvislosti s uzavřením smlouvy. Hospodinova zaslíbení jsou nabídkou, pozváním, ve své plnosti a kráse se budou moci uskutečnit jen tehdy, když je člověk přijme a zachová Hospodinu věrnost. Učiní-li tak Abrahám, Bůh bude s ním i jeho potomstvem a to bude moci šťastně obývat zem. V tom spočívá pointa smlouvy Bohem nabízené člověku. Věrnosti ale člověk bohužel nebude schopen, jak ukazují celé následné dějiny Starého zákona, a proto bude muset z Abrahámovy potomstva vzejít Mesiáš, který tuto schopnost v člověku obnoví, způsobí skutečnou proměnu jeho nitra, dá člověku nové jméno („křesťan“, v řečtině „kristovec“).

Dnešní Boží slovo chce promluvit i do naší nynější, skutečně bezprecedentní situace. Tato bezprecedentnost, o které se často mluví, je příznačná. Něco takového nikdo z nás nezažil, v takové míře a propojenosti ani celý svět, není prostě precedens (něco, co ty kráčelo předem stejným způsobem). To neznamená, že by svět nepotkaly v dějinách horší katastrofy, to asi ano (byť pochopitelně ještě nikdo neví, jak moc hrozná pandemie bude a co všechno dalšího způsobí a odstartuje). Znamená to ale, že pro něco takového, čím dnešní pandemie je a jaké budou její dopady, nemáme srovnání ani vzorce jednání. Jako jednotlivci, ani jako společnost. A nemáme-li vzorce jednání, musíme je hledat, hledáme a budeme ještě hledat, co je správné, dobré a co ne. Každý podle situace a postavení, v jakých ho nynější pandemie dostihla.

Protože naše jednání tak nyní nemá předem zaběhnutou typologii, jsou tak všechny naše skutky více nebo méně jakýmsi prototypy („prvotvary“). Tím se v nich – také více nebo méně – odrazí, co se skutečně v našem nitru nachází. Konečně slovo „krize“, z řeckého *krisis*, znamená „rozhodnutí“, „zkouška“.

Fakt bezprecedentnosti a krizovosti nynější situace může mít v sobě ale i cosi pozitivního. Tím, že nutně musíme hledat prototypy svého jednání, máme naději, že je jejich archetypy („pratvary“) nebudeme hledat pouze v lidské moudrosti, ale že znovu vzhlédneme k moudrosti nejvyšší, k Bohu a budeme mu chtít naslouchat. Podobně jak to učinil v bezprecedentní situaci (zkoušky) i Abrahám. Více než kdy jindy máme naději, že se vzorcem našeho jednání (znovu) stane evangelium, Pán Ježíš sám. V něm jediném totiž může hledat a nacházet archetypy jednání aplikovatelné na každou situaci, zejména na takovou, která je nová. Ne snad vždy co do detailů (ty jsou skutečně mnohanásobně podmíněné), ale rozhodně co do základního principu evangelia a Ježíšova vzoru: miluj, skutečně miluj, nejen slovy ale i činem, i bez odplaty, i nepřátele a za všech okolností, důvěřuj, vždyť Pán je s námi, a měj naději, že to vše má smysl.

A protože je to zase Pán Ježíš, který nás k přijetí těchto životních pravzorců a pravzorů svou milostí uschopňuje dávaje nám svou Boží pomoc, máme naději, že se evangelium znovu více stane žitou živou skutečností. Cožpak se nedomlíme, zvláště u nás, v kostele Nejsvětějšího Srdce Páně, slovy „Ježíš, tichý, srdce pokorného, přetvoř naše srdce podle srdce svého“?